

RAZPRAVA KAJ ODLOČBE USTAVNEGA SODIŠČA POMENIJO ZA PROSTORSKO NAČRTOVANJE, KOT GA POZNAMO?

Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, 17. april 2025, 18:00 do 20:00,
pritlični prostori ZAPS – Hiša arhitekture, Vegova 8, Ljubljana

posvet v obliki Zbora ZAPS

Uvodni prispevek na zboru: Maja Šinigoj in dr. Tanja Pucelj Vidović

Udeleženci (skupaj 37): Dušan Blatnik, Andreja Borštnar, Oskar Cafuta, Mika Cimolini, Igor Črnugelj, Alenka Divjak, Damjan Doler, Maja Friedl, Slavko Gabrovšek, Aleksandra Geršak Podbreznik, Tadej Glažar, Jure Henigsmann, Jelka Hudoklin, Luka Ivanič, Izidor Jerala, Vlado Krajcar, Petra Krajner, Robi Lesnik, Aleš Mlakar, Barbara Mlakar, Irena Papež, Saša Piano, Jernej Prijon, Barbara Radovan, Maja Simoneti, Ivan Stanič, Laura Stegnar, Senka Šifkovič, Maja Šinigoj, Miha Šipeč, Nataša Špilak, Luka Štubelj, Janez Tekavc, Tina Verbič, Petra Vertelj Nared, Tanja Vidović Pucelj, Darja Zabukovec.

Povzetek misli zbora: UO ZAPS

Projekt Zbori ZAPS sofinancira Ministrstvo za naravne vire in prostor.

POVZETEK

V strokovni in splošni javnosti odmevajo aktualne odločbe Ustavnega sodišča (v nadaljevanju US) v okviru pobud za oceno ustavnosti in zakonitosti različnih občinskih prostorskih načrtov. Izpostavljajo pomen tehtanja pravičnega ravnovesja med javnim in zasebnim interesom v primerih sprememb namenske rabe prostora in kažejo na pomen strokovnih podlag, ki utemeljujejo odločitve. Na tokratnem Zboru ZAPS smo se spraševali, kaj odločbe Ustavnega sodišča pomenijo za prostorsko načrtovanje v praksi.

Prostorsko načrtovanje je v svojem bistvu organiziran proces usklajevanja interesov, javnih in zasebnih. V procesu prostorskega načrtovanja se upošteva prostorske danosti, naravne in ustvarjene razmere v prostoru, veljavne predpise s področja urejanja prostora in varstva okolja ter druge področne zakonodaje in išče najboljše možne rešitve za načrtovani in potreben razvoj dejavnosti v prostoru, upošteva tako družbene kot okoljevarstvene, ekološke in ekonomske vidike (trajnostnega) razvoja s ciljem, da se zagotovi najbolj smotrna raba prostora.

Z udeleženci Zbora, prostorskimi načrtovalci, pravniki, projektanti, predstavniki občin in ministrstev, smo v razpravi razmišljali predvsem o tehtanju javnega in zasebnega interesa, ki ga izpostavljajo odločbe US, o vlogi strokovnih podlag in pomenu vključevanja javnosti v načrtovalske procese pri utemeljevanju odločitev. Zanimalo nas je, kakšen vpliv bi takšno, pregledno in pravično, tehtanje med javnim in zasebnim interesom lahko imelo na delovne procese in postopke prostorskega načrtovanja.

Razpravo sta vsaka s svojega strokovnega vidika in izkušnjami iz prakse uvedli pravnica dr. Tanja Pucelj Vidović in prostorska načrtovalka, arhitektka Maja Šinigoj.

Dr. Tanja Pucelj Vidović je predstavila pravne in praktične vidike odločb Ustavnega sodišča. Poudarila je, da Ustava RS posameznikom ne zagotavlja pravice do ohranitve obstoječe namenske rabe prostora, je pa spreminjanje namenske rabe zemljišča iz zazidljive v nezazidljivo poseg v pravico do zasebne lastnine, ki zahteva ustrezno pregledno vsebinsko in procesno obravnavo (pri čemer pojem »zazidljivosti« US razlaga avtonomno, drugače od siceršnje prakse prostorskega načrtovanja). Za ustavno dopustnost posega v lastninsko pravico morajo biti izpolnjeni določeni procesni in vsebinski pogoji. Postopkovno mora obstajati pravni interes, glede vsebinske obravnave pa je nujno, da se poseg v zasebno lastnino ustrezno obravnava. Poudarek je na strožjem testu US pri presojanju ustavne (ne)dopustnosti, kjer je ključna sorazmernost posega v zasebno lastnino oz. vprašanje pravičnega ravnovesja. Eden glavnih poudarkov dr. Pucelj Vidović je, da aktualne sodbe US ne pomenijo, da se s spremembami namenske rabe ne sme posegati v zasebno lastnino, ampak, da je treba načrtovane spremembe ustrezno obravnavati in pri odločanju dovolj pregledno (utemeljeno) tehtati zasebne in javne interese. Izpostavila je tudi, da US in njegove odločbe ter tudi ločena mnenja (npr. sodnika Kneza) govorijo o pomenu javnega interesa in izpostavljajo, da so **občine dolžne varovati javni interes**. Dolžnostno ravnanje občine torej je, da z dokumenti (dokumentacijo) argumentirano dokaže in utemelji javni interes. Izkazati mora zasledovanje javnega interesa in tehtanje z zasebnim, tekom celotnega postopka priprave prostorskega načrta.

Maja Šinigoj je odprla uvodnik z razmišljanjem o fleksibilnosti spreminjanja namenske rabe in z opozorilom na to, da se potrebe občin po spreminjanju namenske rabe prostora, glede na razmere in potrebe družbe, predvsem z vidika zasledovanja ciljev trajnostnega razvoja, kot je ničelna rast stavbnih zemljišč in razogljčenje na eni, pa tudi gospodarske rasti na drugi strani, povečujejo. Realno danes v Sloveniji ugotavljamo, da imamo prostorske rezerve v obliki stavbnih zemljišč (in praznih objektov) dovolj in je predvsem velik izziv njihova aktivacija. Veliko stavbnih zemljišč je v prostoru neustrezno razporejenih z vidika različnih potreb in

dejstev, kot so blaženje vzrokov in posledic podnebnih sprememb, zniževanje ogljičnega odtisa, pa tudi družbene pravičnosti in enakovrednosti ter dostopnosti oskrbe in družbene infrastrukture v naseljih, tista ustrezno razporejena pa pogosto niso na razpolago za aktivacijo (niso naprodaj). Poseganje občin na zasebna zemljišča z vidika spreminjanja njihove namenske rabe pa postaja zaradi novega tolmačenja ustavnega sodišča, da je to poseg v zasebno lastnino in ne le način njenega uživanja, zahtevno.

Kako se je »zasebno« od vzpostavitve RS pojavljalo v prostorski zakonodaji, je prikazala s pregledom petih dosedanjih prostorskih zakonodaj in izpostavila pomanjkljivost obravnave te vsebine v predpisih, ki ne sledi pričakovanjem stroke in aktualni praksi odločb sodišč. Njen glavni poudarek se je dotikal predvsem tistega dela prostorske zakonodaje, ki se nanaša na tehtanje javnega in zasebnega interesa. S pomočjo pregleda zakonske dikcije in na podlagi dolgoletnih izkušenj iz prostorsko-načrtovalske prakse je izpostavila ključna vprašanja, kot so: Kdo tehta in kdo je tisti, ki stehta? Ali se tehta ves čas postopka in kako se tehta? Kdaj, v kateri fazi postopka izdelave prostorskega akta se sprejema odločitve? Kaj tehtamo? S katerimi kriteriji tehtamo? Ali gre pri tehtanju torej za tehtanje vseh načrtovalskih odločitev, ki vplivajo na trk javnega in zasebnega? Ali se tehta samo spremembe namenskih rab iz »zazidljivih« v »nezazidljiva« zemljišča, ali pa je treba tehtati vsakršno spremembo, tudi spremembe prostorskih izvedbenih pogojev? S pomočjo argumentiranih vprašanj je pokazala na to, da je zelo težko določiti obseg tehtanja, saj je trenutno še precej nedorečenosti. Ob tem se je spraševala tudi **o vlogi prostorskih načrtovalcev** v postopkih tehtanja, predvsem ob dejstvu, da ti kot izdelovalci prostorskih aktov v zakonu o urejanju prostora sploh niso navedeni kot eden od udeležencev v urejanju prostora. Izpostavila je tudi vlogo nosilcev urejanja prostora, ki bi po njeni presoji morali prevzeti več odgovornosti pri tehtanju. Na koncu je kot izkušena prostorska načrtovalka razmišljala tudi o možnih scenarijih razvoja prostorskega načrtovanja glede na trenutne razmere v praksi. Ti po njeni oceni lahko vodijo v smer velikega dviga pomena, nivoja strokovnosti, odgovornosti in preglednosti prostorskega načrtovanja, ali pa tudi do njegove zaustavitve. V zaključku je izpostavila, da si kot družba in stroka gotovo želimo in potrebujemo učinkovito prostorsko načrtovanje, a obstaja realna skrb, da bodo postopki priprave prostorskih aktov, tudi zaradi sodb US, postali še daljši in dražji, ker bodo zahtevali izdelavo kompleksnih in zelo podrobnih strokovnih podlag. Velik del nalog je na strani zakonodajalca s podajo jasnih usmeritev občinam in stroki glede načina upoštevanja odločitev US, pa tudi na nosilcih urejanja prostora, ki morajo prevzeti odgovornost za svoje strokovne odločitve tudi iz vidika tehtanja med javnim in zasebnim interesom. Potrebno se zdi tudi izboljšanje znanj prostorskih načrtovalcev ter nadgradnja izobraževalnega programa s pravnimi vsebinami.

Vsebinsko bogatima uvodnikoma je sledila razprava udeležencev.

Nekaj začetnih misli je bilo povezanih s trenutnim sistemom. Z osamosvojitvijo države se je načeloma spremenil tudi družbeno ekonomski sistem, pri čemer pa se delovanje akterjev v sistemu spreminja postopoma. V urejanju prostora se je zakonodaja najprej prilagodila prav z ozirom na novo opredeljeno vlogo zasebne lastnine in praksa je učinkovito zdržema udeležanja nove načrte državnega pomena, kot je bila npr. izgradnja avtocestnega križa in sledila zadovoljevanju zasebnih interesov, npr. z novimi gradnjami za trg. Proces prilagajanja na nov družbeno ekonomski sistem je po letu 2007 dodobra prežela sistem urejanja prostora, zakonodaja je takrat prekinila tudi s staro, široko uveljavljeno terminologijo in prostorsko načrtovanje porinila v vlogo »administrativne ovire«, kasneje pa je politika z različnimi obvodi in samostojnimi zakonskimi rešitvami za posamezne vrste posegov (obnovljivi viri energije – OVE) in investicije (Magna) sistematično razgradila in degradirala prostorsko načrtovanje kot kompleksno dejavnost posebnega družbeno ekonomskega pomena. Danes se akterji v prostorskem načrtovanju seveda zavedajo pomena javnega interesa, ker se ga skladno s predpisi tudi morajo, hkrati pa je javni interes postal bistveno manj pomemben in slabše

zastopan v sistemu urejanja prostora. S spremembo zakona o urejanja prostora (ZUreP-2) je javni interes izgubil težo in postal le eden od ciljev in ni več načelo urejanja prostora, kot je bil v preteklosti, kar ga je postavljalo višje na vrednostno lestvico. Veljavni ZUreP-3 to stanje ohranja, kar je odraz družbene realnosti, v kateri sta sočasno prostorsko in urbanistično načrtovanje postala poslovna dejavnost na trgu, kar pomeni, da je storitev. Ob tem je bila izražena zaskrbljenost udeležencev, da prave avtonomnosti stroke ni več.

V razpravi je bilo izpostavljeno, da se v postopkih prostorskega načrtovanja ves čas izvaja tehtanje, saj je to ena osnovnih nalog dejavnosti. Vendar pa obstaja problem, da procesa tehtanja ne spremlja nujno ustrezna dokumentacija (elaborat), ki bi lahko v primerih spora utemeljila in prepričljivo ubranila sprejete odločitve. Kot velik problem je bilo izpostavljeno morebitno tehtanje interesov na nivoju posamezne zemljiške parcele, saj je to finančno in časovno praktično neizvedljivo. Udeleženci so se spraševali, kako bodo občine sploh kos takšnim nalogam, ob dejstvu, da se soočajo s pomanjkanjem kadra in finančnih sredstev. Poleg tega so občine dolžne slediti predpisom, npr. zagotavljati nadomestna zemljišča za vse posege, tudi ko gre za javne interese ali trk dveh javnih interesov. Izpostavljen je bil primer, ko je občina morala zagotoviti nadomestna kmetijstva zemljišča v primeru gradnje šole, ki je v javnem interesu, po drugi strani pa se nadomestna kmetijska zemljišča za kmetije ne zahtevajo. Tak t. i. »trgovinski sistem« nadomeščanja je bil izpostavljen kot problematičen, saj javni interes samooskrbe povzroči druge. **Bilančni sistem urejanja prostora preprosto ne deluje.** Prav to je bil eden od argumentov, ki tudi ni prepričal US v primeru Domžal. V postopkih urejanja prostora se je treba usklajevati, zasebni interes pa ne sme biti v škodo javnosti. **Skupnostno pravo je bilo v razpravi zato izpostavljeno kot nekaj, na čemer bi morali graditi.** Skupnost in »skupnostno« je nekaj, na čemer bi morali graditi, saj gre za odločitve, kako si želimo živeti kot skupnost. V primeru skupnih zadev obstaja možnost, da se kot skupnost odločimo drugače, kot bi se odločil en lastnik.

Iz prakse pa po drugi strani prihajajo svarila, da ne bo več postopkov priprave prostorskih aktov brez pravnikov. Iz občin to svarilo potrjujejo, menijo, da to ni samo grožnja, pač pa realnost. Občine namreč poročajo, da lastniki/investitorji prostorske regulacije (npr. gradbene meje) včasih ne spoštujejo, **ker da naj bi ta bila določena brez sodelovanja lastnika.** Ob tem občine z velikim številom naselij (npr. 100 naselij) opozarjajo, da je zanje zahteva US po tehtanju javnega in zasebnega interesa praktično nemogoča. Ob precejšnji nedorečenosti protokolov bi si želeli, da MNVP določi protokole tehtanja. Morda bo ena od rešitev tudi v regionalnih planih, ki bi lahko zagotovili hierarhično zagovarjanje določenih strateških odločitev o razvoju v prostoru v razmerju do občinskih prostorskih načrtov (OPN).

Izkušnje trenutno kažejo, da je tehtanje treba dokazovati na ustreznih strokovnih podlagah, dobro obrazložiti oz. utemeljiti. Mnenja glede potrebnosti posebnega elaborata / dokumenta tehtanja so bila v razpravi deljena. Po eni strani so bili nekateri mnenja, da je tak (poseben) elaborat / dokument tehtanja nujen, drugi so bili mnenja, da je dovolj dokumentacija v spisu postopka. Nekateri so šli v razmišljanju o potrebnosti posebnega elaborata še dlje, in sicer, da bi tak dokument moral imeti razgrnitev, na elaborat pa da bi morala obstajati možnost podajanja komentarjev in opredelitev, kar bi sicer pomenilo svojevrstno podvajanje procesa prostorskega načrtovanja. Vprašanje, ki se je zastavilo ob tem, je bilo še, kako stehtati dva (enakovredna) zasebna interesa.

Kot primer dobre prakse je bil v razpravi izpostavljen ankaranski primer, ki dokazuje, da se znotraj pravnih okvirov da izpeljati postopek sprejema prostorskega akta, ki spreminja namembnost in ga tudi obraniti pred sodišči. Gre za neponovljiv primer dobre prakse, kjer je izjemen vložek v strokovne podlage spremljal tudi izjemen način vključevanja javnosti, saj je vodstvo novo ustanovljene občine od začetka stavilo na vizijo razvoja, ki se je zgradila skupaj z lokalno javnostjo.

Po drugi strani je bil blejski primer opisan kot dolgotrajen in mučen, na koncu pa da se je končal s kompromisom.

Večkrat v razpravi sta bila izpostavljena pomen in vloga stroke v procesih prostorskega načrtovanja. Več udeležencev je trenutno situacijo videlo kot priložnost za razvoj in krepitev pomena stroke, češ da gre za nove okoliščine, s katerimi se je potrebno odločno soočiti. Čeprav se zdi trenutna vloga prostorskega načrtovalca šibka, češ da je zgolj izvrševalec naročil in da mu manjkajo pravna znanja, vendar ima vsa potrebna strokovna znanja za odgovorno pripravo prostorskih aktov, pooblastilo za izvajanje nalog in ima kot tak pomembno vlogo v prostorskem načrtovanju. Morda je treba ta dejstva predvsem bolj ustrezno komunicirati in v poslovni praksi akterje opremiti z ustrezno pravno podporo.

Eden od problemov sicer je v celovitem prostorskem načrtovanju, ki je razpadlo na sektorsko planiranje, in kjer je treba ugotoviti/analizirati, kaj sploh rabimo. Postopki priprave aktov res trajajo nerazumno dolgo, če pa bodo postopki vključevali še dodatna tehtanja, je vprašanje, kako bodo sploh potekali, koliko časa bodo trajali, kaj vse se bo tehtalo, kje so meje tehtanja, kdo bo to sploh še počel. Ob spremembah sistema bo nujna aktivna zemljiška politika, davčna politika, več fokusa bo treba posvetiti prenovam. Vprašanje enega od udeležencev je bilo, ali sploh še rabimo OPN ali pa bi se morali osredotočati na manjša območja, izdelovati strokovne podlage in podrobne izvedbene akte ter le še preнове. Razmisliti je treba o vlogi prostorskega načrtovanja in možnih scenarijih razvoja, kot so bili že predstavljeni v uvodu.

Aktualne sodbe so pokazale tudi na nek unikum v našem in širšem evropskem prostoru, ki bi verjetno znal zanimati tudi raziskovalce na fakultetah ter sprožiti tako domače kot primerljive mednarodne raziskave. Ponovno, kot že večkrat na Zborih, je bilo predlagano, da se v zakonodajo ne posega, pač pa da se gradi na primerih dobre prakse.

Zagotovo je nujen dialog strok. Prostorski načrtovalci imajo vsebinsko znanje, pravna stroka je ob tem priznala, da vsebinsko argumenti vzdržijo, da pa je argumente treba v procesu dokumentirati (npr. prikazati v strokovnih podlagah).

RAZPRAVA – IZBOR MISLI

V razpravi smo udeležene pozvali, da naj svoje misli oblikujejo glede na tri izpostavljene vidike: kakšni so problemi (označeno z rdečo), katere so možne rešitve (označeno z zeleno) in kakšna je vloga ZAPS pri tem (označeno z modro). Nekaj od izrečenih misli kaj so problemi, kaj so možne rešitve in kaj lahko naredi pri tem ZAPS:

PROBLEMI	REŠITVE	VLOGA ZAPS
Kakšni so problemi?	Kakšne so možne rešitve?	Kakšna je lahko vloga ZAPS?
kaj / kako / kdaj / kdo tehta in kdo stehta?	država naj poda jasna navodila, protokole tehtanja	poziv MNVP, da določi protokole tehtanja
Ali se bo tehtalo, tudi spreminjanje pogojev (PIPP), ne zgolj sprememb namenske rabe?	izboljšanje znanj in nadgradnja izobraževanj s pravnimi vsebinami	poziv MNVP, da naslovi NUP z vidika odgovornosti pri tehtanju
v zakonodaji je javni interes izgubil težo, ki jo je imel v preteklosti	Izdelava protokola tehtanja?	
Odločbe US so svojvrstni unikum, ali obstaja primerljiva sodišča ESC? glede sprememb namenske rabe?	prostorsko načrtovanje JE v proces usklajevanja interesov, javnih in zasebnih	pravno izobraževanje prostorskih načrtovalcev
problem, da se tehta javni-zasebni interes na parcelo natančno	občine so dolžne varovati javni interes	izobraževanje za občine, občinske urbaniste, pravnike
postopki priprave prostorskih aktov bodo, tudi zaradi sodb US, postali še daljši in dražji	zasebni interes ne sme biti v škodo javnosti	
prostorski načrtovalci kot delovalci prostorskih aktov v ZUreP? 3 sporni niso navedeni kot eden od udeležencev v urejanju prostora	nosilci urejanja prostora bi morali prevzeti več odgovornosti pri tehtanju	krepitev pomena stroke
krčenje sredstev za prostorsko načrtovanje	aktivna zemljiška politika na nivoju države / regij	ustrezno komuniciranje vloge prostorskega načrtovanja
občine se soočajo s pomanjkanjem kadra in finančnih sredstev	skupnostno pravo je nekaj, na čemer bi morali graditi	
Kako se bo tehtalo javno proti javnemu, zasebno proti zasebnemu?	uvredba novo kategorije: "pogojna stavbna zemljišča" za neaktivna zemljišča	
"trgovski" oz. "bilančni" sistem urejanja prostora ne deluje	nujna je aktivna zemljiška politika, davčna politika, več fokusa na prenovah	
prostorske rezerve stavbnih zemljišč (in praznih objektov) so, a velik izziv je pridobiti njihova aktivacija	državni kriteriji glede prestrukturiranja neaktivnih stavbnih zemljišč	
prostorsko in urbanistično načrtovanje je postala poslovna dejavnost na trgu	poplavna sanacija pokazala možnosti aktivacije neaktivnih stavbnih zemljišč	
prostorsko načrtovanje je razpadlo na sektorsko planiranje	Ali je res nujna izdelava posebnega elaborata tehtanja?	morda bo ena od rešitev tudi v regionalnih planih
ne bo več postopkov priprave prostorskih aktov brez pravnikov	način vključevanja javnosti je pomemben	
kje so meje tehtanja, kdo bo to sploh še počel	trenutna situacija je priložnost za razvoj in krepitev pomena prostorskega načrtovalske stroke	
Ali sploh še rabimo OPN ali pa bi se morali osredotočiti na manjša območja?	razmisliti o scenarijih razvoja prostorskega načrtovanja v Sloveniji	
stalno spreminjanje prostorske zakonodaje	nujen je dialog strok (prostorski načrtovalci - pravniki)	aktualne sodbe bi znale zanimati akademsko sfero in sprožiti domače in mednarodne raziskave

KAKO NAPREJ

V razpravi so se odprli številni razmisleki. Očitna razgradnja prostorskega načrtovanja se v načrtovalski praksi in prostoru kaže v številnih in zelo različnih težavah. Med drugim v močno izraženem sektorskem reševanju problemov in velikem pomanjkanju volje (sredstev in časa) za celovito načrtovanje varstva in razvoja prostora. Aktualne sodbe US bi skupaj z drugimi trendi in pojavi, npr. problemi z umeščanjem OVE v prostor, morale spodbuditi široko razpravo o pomenu strateškega in operativnega načrtovanja razvoja v prostoru za družbo in posameznike, o prednostih in značilnostih dobrega načrtovanja in nepovratnih izgubah in šibkostih poenostavljanja in pospeševanja načrtovalskih procesov. Bistveno se v danih okoliščinah zdi dvoje:

- učinkovito operativno naslavljanje aktualnih primerov s strani pristojnega ministrstva; glede tega je Zbor podal vsa potrebna izhodišča: občine in stroka potrebujejo preprosta in pragmatična navodila, kako ravnati v primerih spreminjanja namembnosti, ki bi lahko zbudila oškodovanje zasebnega interesa;
- aktivno odpiranje vprašanj o prihodnjem prostorskem razvoju države in o politiki urejanja prostora; glede tega, v kakšnem prostoru in okolju želimo živeti v prihodnosti in na kakšen način nameravamo do tega cilja priti, je potrebno oblikovati prepričljivo družbeno soglasje, uveljavljeni način odločanja o razvoju v prostoru glede na dogajanje v praksi in izzive prihodnosti preprosto ni več dovolj dober ali vsaj ne dovolj pravičen, da bi se kot skupnost lahko z njim pomirili.

Aktualne sodbe US so skupaj z razpravo na Zboru pokazale, da je sistem urejanja prostora na velikem preizkusu. Lahko klecne pod bremenom zasebnih tožb ali pa se regenerira. O tem, kako naj se vzpostavi dobra praksa celovitega, preglednega in utemeljenega odločanja o razvoju v prostoru stroka ne odloča sama, lahko pa pomaga družbi razumeti, kakšne so prednosti in slabosti različnih pristopov. Za slednje ima stroka v sistemu urejanja prostora dovolj znanja in izkušenj. Nobenega razloga ni, da se vsa pozornost na podlagi aktualnih sodb US usmeri v obravnavo posameznih parcel in pravice posameznih lastnikov. Nanje je treba misliti na vseh nivojih prostorskega načrtovanja ter pregledno in postopno graditi razloge za odločanje o rabi in razvoju prostora. Stvar presoje je, kako ravnati v prihodnosti. Aktualni Zbor je nakazal, da stroka v različnih vlogah v prostorskem načrtovanju vidi tako priložnosti za učinkovito podrobno obravnavo izpostavljenih problemov kot za večje sistemske izboljšave, da pa se hkrati dobro zaveda svojih omejitev in nujnosti sodelovanja z ministrstvom in splošno javnostjo. Predvsem slednje postaja morda tudi eden ob izzivov za ZAPS, kot zastopnico sistemsko zapostavljene poslovne skupnosti prostorskih načrtovalcev. Vprašanje družbenega soglasja o pomenu, koristih in vlogi prostorskega načrtovanja je v veliki meri odvisno prav od napora, ki ga je stroka pripravljena vložiti v dialog z javnostjo.

Na Zboru so bili izpostavljeni ti potrebni prihodnji koraki:

MNVP: Poziv MNVP, da pripravi in določi protokole tehtanja javnega in zasebnega interesa v postopkih prostorskega načrtovanja.

MNVP: naj MNVP naslovi vse NUP z vidika odgovornosti pri tehtanju javnega – zasebnega interesa in naj metodologijo posreduje tudi NUP-om.

ZAPS: na ustrezen način komunicirati vlogo prostorskih načrtovalcev (PPN).

ZAPS: naj takoj začne pravno izobraževanje svojih članov, prav tako naj se začne izvajati izobraževanje pravnikov v zvezi s prostorskim načrtovanjem.

Izvajati izobraževanje tudi za občine (odločevalce in pripravljavce) ter za občinske urbaniste.

Fakultete in raziskovalci: raziskati pravno prakso EU. To bi moralo zanimati tako načrtovalsko kot pravno stroko – povezati fakultete.